

PREMIS
Maier 10 anys de contes

perifèric
edicions

1a edició: maig, 2007

© Del text, 2007

Gerard Paz, Jaume Palau i Banús, Santiago Cabedo, Albert Garcia Elena, Pere Joan Martorell Castelló, Clara Gil, Carme Falguera i Sanz, Jordi Colonques, Dolors Jimeno, Rosa Castelló, Vicent Almela, Enric Forner, Enric Camps, Clara Gil, Tana Marcet, Pere Duch, Raquel Casas, Glòria Olivares

© D'aquesta edició, 2007

Perifèric Edicions

C. Sèquia de Montcada, 13

46470 Catarroja (València)

Tel. 609 426 131. Fax: 961 270 038

e-mail: periferic@periferic.es

www.periferic.es

Disseny: Paco Giménez

Maquetació: José María de Gracia Bonache

Impressió: Romanyà-Valls

ISBN: 978-84-934847-9-8

Dipòsit Legal: B-1972-2007

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, tret de les citacions en revistes, diaris o llibres si se n'esmenta la procedència.

Pròleg	Vicent Usó	11
Solitud	Gerard Paz	15
M'hagués estimat més no fer-ho	Jaume Palau i Banús	21
Monòlits i especuladors	Santiago Cabedo	29
La condemna	Albert Garcia Elena	35
El desmemoriat	Pere Joan Martorell Castelló	41
Violeta	Clara Gil	51
Un senyor amb armilla i corbata	Carme Falguera i Sanz	59
Sacrifici	Jordi Colonques	63
Alvar i Jean	Dolors Jimeno	69
Àvies sàvies	Rosa Castelló	75
La vida dolça	Vicent Almela	87
L'olor de l'ombra	Enric Forner	93
El gran bac	Enric Camps	99
<i>De poenis inferni</i>	Clara Gil	103
Adiafòria	Tana Marcet	109
Temps era temps	Pere Duch	115
La senyora Von Fisher	Raquel Casas	121
La jove i el mariner cubà	Glòria Olivares	127
Currículums dels guanyadors		131

Pròleg

Ara fa alguns anys, ens vam proposar de dur a terme una convocatòria literària des de l'Associació Cultural El Guitarró, de Vila-real. L'objectiu era doble: aportar un gra d'arena cultural al nostre entorn immediat i, al temps, facilitar una plataforma per a què algunes veus que, estàvem segurs, valia la pena d'escoltar pogueren transmetre als lectors els seus treballs literaris, els seus contes. Així van nàixer uns premis, els Maig, que, a poc a poc, van anar agafant un perfil més definit. D'una banda, volíem que la nostra convocatòria arribara a tots els autors del domini lingüístic català. Encara ara, al País Valencià, subsisteix una polèmica –més política que lingüística per més que prenga la unitat de la llengua com a excusa– que fa que gests com aquest –tan obvi– siguin necessaris. El resultat el tenen vostés a les mans: un recull on comparteixen cartell autors balears, catalans i valencians. Cadascú expressant-se en la modalitat lingüística que li és pròpia, cadascú arrecerat en un estil propi i en uns temes diferents, però tots aixoplugats per un únic paraigua: la llengua catalana. D'una altra banda, la pretensió era de fer de –modestos– ac-

tivistes culturals: d'estimular la creació literària en l'àmbit geogràfic on ens movem, les comarques de Castelló. A més d'actuar com a catalitzador d'energies literàries d'arreu del domini lingüístic, els premis Maig volien ser un estímul per als joves autors que, de Castelló i les seues comarques estant, tingueren ambició literària i no comptaren, possiblement, amb els mitjans per donar-la a conèixer. Per això, des de ben aviat, al premi absolut se'n va afegir un altre que distingia un autor –i un relat– més pròxims geogràficament.

Des de primera hora vam tenir clar que de res no serveix convocar uns premis, per més ben dotats des del punt de vista econòmic que estiguen, si després els treballs guanyadors no es difonen pels canals adequats, si no arriben als seus destinataris naturals: els lectors. I és en aquest sentit que hem treballat des del primer dia. Des de la primera edició, hem procurat que els contes guanyadors de les diferents edicions dels premis Maig no dormeren en un calaix fins que fóra viable enllestir una publicació com la que ara tenen a les mans. Des de la primera edició, hem procurat –dins de les nostres possibilitats– de donar-los a conèixer. D'entrada, per la xarxa, on la pàgina web de l'Associació Cultural El Guittarró els ha exposats per a qui volguera tafanejar-hi, entretenir-se tastant literatura de la bona. Però també, amb la col·laboració de diferents mitjans de premsa radiada i escrita, els contes han arribat a lectors i oients, si més no, de les comarques immediates a la Plana. Amb tot, sabíem que no era prou. Que, quan la successió de convocatòries ens facilitara el material suficient, hauríem de reunir els contes en el format que li és més

natural a la literatura: el llibre. Aquest volum és, doncs, la culminació natural d'un impuls que ja fa deu anys que va prendre embranzida. Un objectiu definit des de primera hora, però també un somni.

És possible que algú vinga a dir que ja n'hi ha massa, de premis. I que guardons com aquest no aporten res, al panorama literari. No és aquest el lloc adequat per entrar a fons en aquest debat. Però ja des de la primera edició, des que vam descobrir aquella bibliotecària que va nàixer dels esforços i la creativitat de Gerard Paz (el primer guanyador del premi Maig), ens vam adonar de l'existència de moltes veus de notable qualitat que, tanmateix, per diferents circumstàncies, potser mai no arribarien a publicar grans novel·les o ni tan sols algun recull de contes. Gent que, si bé posseeix una gran capacitat per a la literatura, no l'exercita sinó amb comptagotes. Per les raons que siga. Autors, doncs, de qui mai no arribarem a saber res si no és a través de premis com els Maig. És per aquestes veus quasi anònimes, d'una banda, i també per donar impuls als joves que volen guanyar-se un nom i un prestigi en el món de la literatura, que convoquem els premis Maig. Llegint els uns i llegint els altres ens adonem que ha valgut la pena l'esforç.

És cert que aquest camí no hauria estat possible sense el recolzament de la Regidoria de Normalització Lingüística de l'ajuntament de Vila-real. Del seu titular i de les tècniques que hi treballen. És difícil que una frase així no sone a compromís, però no ho és en absolut. Sense la seua empena i la seua il·lusió, sense el seu esforç i la seua implicació, aquesta història no hauria

estat possible. No seria tampoc just deixar d'esmentar la predisposició immediata de Perifèric Edicions a dur endavant el present volum. Per a nosaltres, la publicació d'aquest recull al seu catàleg és una satisfacció i un compromís per seguir treballant amb rigor i constància. I, finalment, no puc deixar de dir que aquesta aventura requeria d'una complicitat ineludible, la dels membres de l'Associació Cultural El Guitarró, sota l'aixopluc de la qual es convoquen any rere any. Una complicitat i un caliu que hem sentit sempre ben a prop els qui ens hem hagut d'encarregar dels detalls que una convocatòria d'aquesta mena requereix. A tots ells gràcies. I gràcies també a vostés, lectors, que ara tenen entre les mans un volum que els augure sorprenent.

Vicent Usó
escriptor

Solitud

de Gerard Paz

Primer premi de la primera edició dels Premis Maig

Els llavis de la bibliotecària esquerpa han esdevingut ínfims, corbats per una estranya ganyota de fàstic que es va tornant més i més còncava com més i més passen els dies i s'hi acarnissen. L'apetència del temps li ha eternitzat dues arrugues horitzontals i pàrvules al front que s'accentuen amb especial èmfasi quan plora. I plora sempre; a tothora. Plora tot just es lleva, tan bon punt bada els ulls i esbatana els narius per arreplegar una mica de l'aire mastegat de la seva habitació emmoquetada de vermell, quan se sent de bell nou immersa en la realitat que detesta, cada matí sense remei.

Plora després d'esmorzar; una mica, poc. I també abans, mentre unta amb moviments compassats de ganivet la mantega en el pa d'ahir, i la melmelada de maduixa, o de cirera, i quan xarrupa el cafè calent i grumollós i se l'empassa entre sanglots. Mentre fa el llit amb vertigen i amb desgana, menjada de nàusees i d'hipocondries.

La bibliotecària esquerpa que mai no ha tingut un orgasme s'esguarda en el mirall sense reconèixer-se un esbós: té les natges fofes i els pits caiguts avall d'ensopi-

ment, murrís; ensopits com la tarda esgroguiçada d'un diumenge infinit. El pantaló carbassa de pell de préssec que fa pocs dies va comprar en una boutique del barri no li escau; massa agosarat; ni tampoc la brusa de seda, de color malva tènue, que l'engreixa i li remarca els trets escardalencs del semblant, torturat per un silenci manicomial que de vegades li esquinça els nervis amb la fulla esmolada d'un ganivet de cuina, i en plena histèria callada, l'obliga a engolir ombres i petges sorgides de la foscor del cor i de l'excitació nerviosa.

Un mirall ingent cobreix tot un pany de paret; en la lluna d'aquest s'esguarda ella, petita, s'esbulla amb els dits a mode de pinta els cabells, i aquests s'estavellen trencats sobre les espatlles, que cada dia un xic més comencen a arronsar-se, a morir-se de temps, de minuts i de segons contínuament. Es veu ella mateixa del color de les penes; la joventut ha fugit del seu cos per no tornar mai més, per ser un record o un oblit de la memòria. S'odia, es menysprea, es compadeix. La bellesa morta, quatre metres cúbics sota terra podrint-se en un fèretre, clavant les ungles en la fusta de la nit eterna. La basarda la tenalla, la colpeix; li sembla, tot plegat, un espectacle grotesc; l'espectacle del seu declivi, de la mort en vida.

La bibliotecària esquerpa que té els llavis ínfims malgrat se'ls dibuixa amb carmí i que mai no ha tingut un orgasme, mira amb incomprensió els ulls menuts i negres de la seva imatge reflectida al mirall i a les nines hi troba una llum líquida, somorta i pàl·lida com la seva pell. I plora.

La bibliotecària esquerpa que té les mans ossudes, els

dits extremadament llargs i el sotabarba flàccid, sent un afeixugament terrible quan surt al carrer gris de la seva ciutat de fums. Els homes mai no la miren amb lascívia, i ella n'és, a despit, conscient. Sovint la sacseja per dintre la vaga sensació d'ésser invisible i pensa que, al capdavall, el món ha deixat de considerar la seva existència corpòria. Podria anar nua de pèl a pèl que ningú no hi pararia esment, despullada com una venus també la ignorarien les mirades sexuals. Creu que repel·leix; "sóc residual", sol dir-se, en un murmuri lànguid, en un balbuceig de diòxid de carboni i de llums de grans magatzems, d'home que demana caritat en una cantonada empestada.

Una esveradora tristesa burxa en els límits físics de la seva ànima esquarterada en mil bocins d'espant, en els ressorts de l'aflicció màxima, en els impulsors de l'aclarament, la desesperança, la melangia i la nostàlgia per res. Viu en el buit, en la buidor, en el no-res, en l'inorgànic, allunyada de les forces gravitatòries que aferren els homes al món. Quan s'enfila al vagó del tren per dirigir-se a la feina algú que panteixa dins la rigidesa d'un trajo fosc i du un maletí de cuir marró i nanses negres li trepitja tots els ossos del peu i ella xiscla de dolor nerviós, però qui sigui que ha estat no esmerça un mot de disculpa i s'esvaneix com un sospir darrera el patac d'una porta de vidre fumats, en un altre vagó.

La bibliotecària esquerpa que té els llavis ínfims i les mans ossudes i a qui els homes ignoren i és anorgàmica, corre cap al lavabo del tren i sense reprimir-se, quan surt el noi que hi havia dintre, aferrant-se al color magre dels regalims de les parets per no caure, vinclada

com una falguera que bat el vent de l'hivern, plora.

Plora a l'andana del metro mentre s'espera per fer el transbordament i sota els peus sent el lleuger fremir de les entranyes del subsòl. Plora amb dissimulació i deixant que els blens òxids i aspres del cabell li amaguin el rostre, tot eixugant-se amb un bec del mocador de paper les llàgrimes que li ragen avall pels pòmuls i fins la comissura dels llavis, que són ínfims com dos trous.

Passa el dia sencer a la biblioteca popular arreplegant els llibres desats sobre les taules de fusta –fa trenta anys que té aquesta feina–, col·locant-los en ordre a les prestatgeries temàtiques i omplint sol·lícita fitxes de préstec amb un boli Bic. En una de les últimes taules, de les que queden més al fons i més arrecerades pel guix d'un armari, un noi ros amanyaga els pits rígids i apomats d'una noia rossa que vesteix amb unes malles de licra blava i somriu amb una boca vermella i carnuda com un fetge. De tant en tant, la bibliotecària esquerpa entra en una petita habitació que fa olor de pols i d'abandó i de teranyines fibroses als racons, i arraulida contra la freda paret esquerdada, plegada, abraçant-se les cames, prement-les contra el pit, arrupida com un ocell malferit, envejosa, plora.

De nit –ha tancat la biblioteca i els carrers han quedat deserts–, quan arriba a casa atuïda pel dia insuls, sopa poc i pren, a glops petits, un got de llet calenta que escalfa en el microones que gira i gira, imbècilment, com ella que hi enclasta els ulls, irritats i injectats en petits fils sangonosos.

La bibliotecària esquerpa que no té fills ni marit i només sent l'escarritx d'un silenci desencisador voltant-la

en cercles, apaga la lampadeta de la tauleta de nit i es ben acotxa. Els llençols són freds i humits. El silenci s'adorm al seu costat, gras, inodor. Enfonsa el cap en el desemparament del coixí i nota de seguida el pes insostenible de les parpelles, a aquestes hores ja fartes de suplici. Aviat acluca els ulls, s'adorm, s'assossega... La nit l'allibera dels seus patiments.

De vegades, però, la bibliotecària esquerpa que té la mirada desidiosa i mai no ha rebut una mostra d'amor, somnia que plora.

M'hagues estimat més no fer-ho

de Jaume Palau i Banús

Primer premi de la segona edició dels Premis Maig

—Que per què no viatjo en tren? No. No té res a veure amb la seva incomoditat. Tampoc no es deu al fet que em maregi. Viatjar en vaixell mareja molt més i, no obstant, aquí em té –va dir mentre passejava la seva mirada cansada sobre el meu rostre tot xuclant, amb morós plaer, el seu gin-fizz.

El meu rebuig al tren és degut a una experiència que vaig tenir fa, ja, molts anys. Vint potser? Fou llavors quan vaig dir-me “mai més”. I he complert la meua promesa, sí senyor... La hi contaré, ja que vostè sembla interessada i, a aquestes hores, tampoc no es pot fer molta cosa més a banda d'intentar guanyar, amb l'alcohol, la son. És una història curiosa i inversemblant. Deixo al seu criteri creure'm o no. A mi –li prego que no es prengui malament les meves paraules, que no hi trobi cap intenció d'ofensa ni cap intent de provocació, sinó tan sols la indiferència pròpia d'un home esgotat i que ja ha viscut massa–, la decisió que vostè adopti m'és completament indiferent.

Aquell matí estava citat amb el meu amic Andrés per a esmorzar. El temps va passar de pressa tal com succe-

eix sempre que ens trobem a gust. Quan vaig mirar l'esfera del rellotge eren les onze. Disposava d'una hora escassa per a arribar a casa, fer la maleta i agafar el tren. M'hagués estimat més no fer-ho, però la meva presència a Zalote era imprescindible perquè havia de tancar un negoci immobiliari que havia demanat la meva atenció llargs mesos.

Vaig agafar un taxi. En arribar a l'estació, el servei de megafonia anunciava, amb desagradable veu metàl·lica: "El tren procedent d'Yllaiurí i amb destinació a Zalote es troba aturat a la via u, andana principal. Té parada a Aguas Verdes, Tzomilco, Villa Penuria, Popotenango, Canto de Niña i Zalote. Via u, andana principal. Sortida immediata". Era el meu. Vaig pagar amb un bitllet de deu mil imperios i vaig sortir esperitat sense esperar el canvi, mentre el "chauffeur" es desfeia en mostres d'agraïment davant d'una tan desorbitada propina.

Xafava l'estrep del vagó quan el tren arrancava. Vaig col·locar l'equipatge al compartiment habilitat per a tal efecte. Després, amb el bitllet a la mà, vaig anar a buscar el meu seient davant mateix del qual hi havia una dona silenciosa que devia tenir no més de trenta-cinc anys, d'una bellesa enigmàtica realçada per la seva mirada inquieta i fugissera. Als seus braços, un bebè.

Amb el desig de ser amable i d'establir una conversa que foragités el tedi del trajecte que, per força, havíem de compartir, vaig demanar-li com es deia el nen. "Es diu Dolores" –contestà asprament, irritada per la confusió o dolguda perquè hagués profanat amb la meva irreflexiva i banal pregunta la seva intimitat, el seu silenci i, potser fins i tot, el seu dolor.

Vaig lamentar haver trencat un silenci en el qual la meva companya de viatge es trobava còmoda i a resguard, al mateix temps que pensava en la crueltat de posar una nena sota l'advocació del nom de Dolores. "La vida ja s'encarrega de proporcionar-ne sobradament perquè, a més, algú es vegi forçat a respondre al seu mandat. El nom que es posa a un nen mai no ha de ser producte d'un caprici ni ha d'obeir a l'arrapament d'un instant. És un assumpte massa transcendent, que afecta un individu durant tota la seva existència i, per tant, no es pot prendre de forma lleugera, no li sembla?" –va preguntar-me amb la seva veu àtona.

Va ser llavors que vaig veure el vestit rosa i vaig adonar-me de la inconveniència de la meva pregunta.

Vaig optar per mirar per la finestra. La terra era inhòspita i cruel com l'esquena d'un escorpí. El traqueteig del tren, l'avorriment, l'esmorzar abundós i la monotonia del paisatge van ajuntar-se en una combinació que causà en el meu si un efecte narcòtic.

Va despertar-me l'obstinada insistència de la meva veïna que, suaument, m'estirava de la camisa. Vaig calcular que havia dormit per espai d'unes tres hores ja que, pocs instants després, van anunciar l'arribada a Villa Penuria. Va demanar-me que tingués cura de la seva filla mentre ella anava un moment al vagó-cafeteria a pendre's un refresc. "No el molestaré pas, oi?" "Vagi tranquil·la" –vaig respondre, satisfet de ser útil a una dona tan bella com impenetrable. La bellesa –va aturar-se un moment per a fer un nou glop de gin-fizz i assaborir-lo amb un immens plaer– la bellesa posseeix quelcom que ens desarma, que ens transforma en els

seus lacais sense esperar res a canvi, tan sols la seva contemplació recollida i arrapada. “Gràcies” –va respondre acompanyant la paraula amb un melancòlic somriure.

Mentre es dirigia al vagó-cafeteria vaig delectar-me, golós, amb la seva forma de caminar, amb la fràgil estretor de la seva cintura i amb el seu coll llarg i alambinat. “Li demano que em disculpi. Ja sé que resulta descortès que una dona lloï els mèrits d’una altra, però sempre resulta menys groller si la dona admirada es troba absent o morta, no li sembla?” –digué mentre em clucava amb turpitud un ull tot buscant la meva complicitat-. La plenitud acollidora dels seus malucs va recordar-me aquestes mítiques badies en què busquen refugi les naus, mentre ignoren que mai iniciaran una nova aventura, ja que ningú no s’allunya mai del paradís.

En obrir la porta d’accés al vagó contigu va girar-se per fer un cop d’ull a la nena, tan indefensa i tan innocent. Va commoure’m l’amorosida i trista intensitat de la seva mirada. El tren va aturar-se a l’estació amb un asmàtic esbufec que va sobresaltar la mandrosa tarda. Van entrar en el vagó una decidida jove i un parell de camperols amb una maleta de cartró a cada mà.

La màquina va posar en funcionament la seva fèrria musculatura i va anar adquirint gradualment velocitat. Dolores, espantada pel xiulet de la locomotora, va començar a plorar. Mentre intentava calmar-la, vaig descobrir la seva mare, amb el cap cot i ocult per un mocador, que caminava, molt ràpidament, per l’andana. Fou llavors quan vaig adonar-me que Dolores havia estat abandonada amb la mateixa egoista crueltat amb què s’abandonen els gossos que han deixat de ser graciosos

per a convertir-se en éssers molestos.

Dolores continuava amb el seu plor, intuïnt, potser, la seva nova situació. Jo la gronxava però no aconseguia que deixés de plorar.

—Però que maldestre que arriba a ser. Ja es veu que és un pare primerenc! —va recriminar-me amb un somriure la jove que havia acabat de pujar. Com se diu?

—Dolores. Es diu Dolores —vaig respondre sense forces per a corregir l'equívoc de tan atordit com estava.

Va agafar la nena i va començar a gronxar-la, a fer-li magarrufes mentre deia el seu nom amb veu dolça “Dolorcitas... per què plores? Què tens, bonica? Digues... la nena més maca del món no ha de plorar, no ho sabies? Però que bonica que és. Et menjaria a petons, sí, sí, et menjaria a petons, bonica” —i començà a petonejar-la i es posà la seva maneta, com si fos la d'una nina, a la boca, mentre continuava parlant-li amb les ridícules i absurdes frases amb què sempre es manifesta el sentiment i l'amor.

La nena començà a riure. “No ho veu? Ja està Dolorcitas contenta. No hi ha res de més bonic que el somriure d'un infant, no li sembla?”

—Sí, vaig respondre esquerp, sense esma per a dir-li que jo no era el seu pare, que l'únic vincle que tenia amb aquella nena era la fatalitat d'haver acceptat tenir-ne cura per un moment mentre la seva mare anava a prendre un refresc al vagó-cafeteria. Considerant l'increïble del cas i veient-me en el tràngol d'haver de donar llargues i difícils explicacions, vaig decidir callar.

Indiferent a les meves cabòries, el tren continuava la seva marxa, deixant enrera vells i solitaris ranxos aban-

donats i les casetes dels guardaagulles curulles de nens.

Començaren a veure's els primers edificis plens de pols de Popotenango, la visió més desangelada d'aquesta gran ciutat que no té cap mostra de grandesa i de bellesa.

Vaig aixecar-me del seient. "Dispensi, em permet? Vaig un moment al lavabo".

—Vagi tranquil. Jo no baixo fins a Canto de Niña. A més, Dolorcitas i jo som bones amigues, oi Dolitas? —respongué, mentre la nena, alegre, li somreia i, mimosa, allargava els seus braços com volent abraçar-la.

Corro per l'andana, buscant la sortida de l'estació. Quelcom més poderós que la prudència, un instintiu gest fa que em giri a contemplar per última vegada la petita nena i la jove que ara té cura d'ella. Aquesta em veu i el seu rostre reflecteix el seu estupor. El cap d'estació abaixa la banderola vermella i bufa en el seu xiu-let de plata. El tren arrenca, novament. Agafo un taxi i, sense perdre el temps, volent deixar enrera la meva consciència, em dirigeixo a Zalote. Des d'aquell dia, mai més no he tornat a agafar el tren ni a posar els meus peus a Villa Penuria, ni a Popotenango, ni a Zalote. Des d'aquell dia, cregui'm, tampoc no he deixat de veure, ni per un sol instant, la cara de Dolores rient, ni de sentir constantment la veu de la meva consciència dient-me covard. He de dir també que, malgrat tot, en nombroses ocasions, he pensat per quantes mans no hauria passat la pobra Dolores abans d'arribar a les meves, i quants, abans i després que jo, no van desempe-llregar-se'n amb la mateixa cruel indiferència amb què vaig fer-ho jo, i potser sense acusar mai la desgarradora xarpada del remordiment.

Va beure un altre glop de gin-fizz. La seva mirada tèrbola per l'alcohol va passejar-se per la desolada penombra del bar del transatlàntic.

—No pretenc justificar-me, però, en gran mesura, així actua amb nosaltres el destí: ens transporta de situació en situació, d'esdeveniment en esdeveniment, sense que ens sigui possible escollir i sense que ens quedi cap altre remei que acceptar la nostra peculiar fortuna amb una indiferència esportiva, crec...

—Crec, com vostè, que aquesta és una història curiosa i inversemblant. Per cert, potser li interessarà saber que jo sóc de Zalote i que el meu nom és Dolores.